

"Den nakna kvinnan hade rätt att få vara ensam utan dold kamera - domen är obegriplig"

Publicerad 2013-01-16 13:05

Nils Funcke, tryck- och yttrandefrihetsexpert

KRÖNIKA/ANALYS - av Nils Funcke, tryck- och yttrandefrihetsexpert

Dags för en ny holmgång om integritetsskyddet. Datainspektionen slog tappen ur tunnan genom att kräva en generell verkande straffbestämmelse mot grova integritetskränkningar.

Datainspektionen är inte ensam. Även andra juridiskt inriktade instanser pläderar i sina remissvar över Yttrandefrihetskommitténs utredning (SOU 2012:55) för införandet av ett integritetsbrott. Flera anser precis som Datainspektionen att även yttranden som omfattas av det extra starka skydd tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) ger ska omfattas.

Yttrandefrihetskommittén granskade ett stort antal beslut i Granskningsnämnden för radio och tv och Pressens Opinionsnämnd och lät också göra en mer översiktlig genomgång av webbplatser med frivilligt grundlagsskydd.

Genomgången visade att det visserligen förekommer att enskilda drabbas av publicitetsskador genom att personliga och känsliga uppgifter publiceras utan att det varit försvarligt. Men de publiceringar Pressens Opinionsnämnden kritiserat skulle med största sannolikhet aldrig bedöms som "grova" integritetskränkningar och fällts i en domstol.

Inte heller när det gäller enskilda som skaffat utgivningsbevis och därmed gett sina webbplatser skydd av YGL kunde kommittén finna några indikationer på att grundlagsskyddet används för att systematiskt kränka andras integritet.

Kommitténs slutsats är att det inte finns ett behov av en integritetsbestämmelse inom det grundlagsskyddade området.

Bevisbördan ligger på dem som förespråkar införandet av ett integritetsbrott inom TF och YGL:s område. Det duger inte att i svepande ordalag vidhålla att det behövs en bestämmelse inom grundlagsområdet. Upp till bevis. Argumentera i sak.

Visst är det lätt och rätt att bli upprörd över hatiska, hotande och kränkande yttranden på bloggar och webbplatser som inte omfattas av YGL och TF.

Många av dem som vill se införandet av en straffbestämmelse tycks bortse från den allmänna yttrandefrihet som finns inskriven i Regeringsformen. En grundlagsskyddad rätt som ett mycket stort antal medborgare utnyttjar för att ge uttryck för sina åsikter och värderingar till exempel på webbplatser.

Vill man förbjuda vissa yttranden måste man veta och definiera vad det är man vill komma åt samt var och hur ofta sådana kränkningar förekommer. Det krävs också en kartläggning av vilka befintliga lagar som används, vilka som inte användas eller som kanske kan modifieras för att bli effektivare.

De som nu ihärdigt driver på för en bestämmelse som straffbelägger integritetskränkningar brukar framställa det som att vi står helt blottade utan skydd. Så är det inte.

Datainspektionen tar i sitt remissyttrande upp fallet i Göteborg med bilderna på Instagram som ledde till upplopp. Fallet används som exempel på att det måste införas en ny bestämmelse för att sådana yttranden ska kunna straffas. Men det pågår en förundersökning vilket visar att det sannolikt finns möjlighet att lagföra en sådan gärning.

Reglerna om förtal och förolämpning liksom ofredande är bestämmelser som används och bör användas för att komma åt integritetskränkningar. Det finns fler bestämmelser som skyddar enskildas integritet varav en del är förebyggande och syftar till att uppgifter om enskilda överhuvudtaget inte ska komma på drift. Men bestämmelserna måste användas.

Falu tingsrätt friade en man som filmade en kvinna i ett solarium i Borlänge (B 1512-12). Kvinnan reagerade när solariets fläkt skakade till och när hon tittade efter såg hon enligt tingsrätten en kamera "uppstucken vid fotändan, mellan hennes ben".

Detta framstår som ett solklart fall av ofredande.

Kvinnan som var naken hade rätt att förvänta sig att få vara ensam i solariet men utsattes genom filmningen för en fridskränkning. Åtal väcktes också för sexuellt ofredande enligt brottsbalkens 6 kap. 10 § 2 st.

Men domstolen friar mannen. Domstolen tycker sig ha stöd för att underkänna åtalet enligt utfallet i Högsta Domstolen (NJA 2008 s. 946). I det åberopade rättsfallet friar HD en person som i underinstanserna fällts för ofredande. Mannen hade riggat upp en dold kamera och via en uppkoppling spelat in två personer i ett sovrum.

Kvinnan i solariet reagerade direkt på kränkningen och tillkallade personalen medan paret i sovrummet var ovetande om att kvinnans expartner filmade henne och hennes nya partner.

Enligt praxis är en förutsättning för att någon ska kunna fällas för ofredande att den som utsatts för någon form av angrepp eller kränkning är medveten om den när den inträffar. Eftersom det rekvisitet inte var uppfyllt friade HD mannen som filmade sitt ex.

Det är obegripligt att tingsrätten i solariefallet tolkat praxis så fel. Solariefilmaren borde av vad som går att utläsa av domen ha fällts för ofredande. Förhoppningsvis kommer fallet att prövas i högre instans.

Exemplen visar att det finns möjligheter att komma åt i valt fall vissa integritetskränkningar men också att det finns luckor i lagen.

I den nämnda HD-domen friades den åtalade för ofredande men fälldes för olovlig avlyssning. Hans kamera hade, utöver bilderna, även tagit upp ljud från sovrummet och olovlig avlyssning är ett brott.

Det innebär att den som filmar någon i lönnedom utan att själv vara närvarande inte kan fällas om kameran inte tar upp ljud. Det framstår som önskvärt och möjligt att jämställa olovlig fotografering med olovlig avlyssning. En sådan förändring bör kunna införas utan en alltför omfattande utredning.

Däremot krävs mer grannliga överväganden innan en eventuell bestämmelse om grova integritetskränkningar införs utanför TF och YGL:s tillämpningsområde. De rättsfall, anmälningar och övrigt underlag som finns är inte sammanställt och systematiskt genomgångna.

Det saknas också en verklig undersökning om vilka integritetsintrång som sker, var och hur ofta. Yttrandefrihetskommitténs skrivning att det "förekommer integritetskränkningar i en inte obetydlig omfattning" duger inte som underlag. Kommittén gjorde aldrig någon egen kartläggning utanför TF och YGL:s område utan uttalandet bör mer ses som ett

utslag av en politisk kompromiss.

Med detta vill jag inte ha sagt att det inte behövs förändringar av gällande bestämmelser eller införandet av nya. Men först en ordentlig utredning. En utredning som beaktar yttrandefrihetsintresset och inte tillsätts som en renodlad integritetsutredning.

LÄS OCKSÅ:

[Datainspektionen: "inför straff för att motverka kränkningar på Internet"](http://www.dagensjuridik.se/2013/01/datainspektionen-infor-straft-att-motverka-krankningar-pa-internet/) (<http://www.dagensjuridik.se/2013/01/datainspektionen-infor-straft-att-motverka-krankningar-pa-internet/>)

[Man smygfilmade 17-åring i solarium – frikänns](http://www.dagensjuridik.se/2013/01/man-smygfilmade-17-aring-i-solarium-frikanns) (<http://www.dagensjuridik.se/2013/01/man-smygfilmade-17-aring-i-solarium-frikanns>)

red@dagensjuridik.se (<mailto:red@dagensjuridik.se>)

Skriv ny kommentar

Ditt namn: *

E-post: *

Innehållet i detta fält är privat och kommer inte att visas publikt.

Länk:

Kommentar: *

Jag godkänner [villkor för kommentarer](#) ([/2013/01/den-nakna-kvinnan-hade-ratt-att-fa-vara-ensam#comments-terms-of-use-1](#))

Uppdatera mig när nya kommentarer tillkommer

Förhandsgranska